

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Strausz Sándor könyvkereskedés. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyilatkozatok és hirdetések.

Telefon szám 34.

Feloldó szerkesztő:
ZRINYI KÁROLY.

MURAKÖZ

Magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, lemeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Égész évre . . . . . K 20—

Fél évre . . . . . 10—

Negyed évre . . . . . 5—

Egyen szám ára 40 fillér.

Hirdetések jutányosan számoltatnak.

NYILTTÁR ARA I K.

Főszerkesztő:
MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és lapfelnéző:
STRAUSZ SÁNDOR.

Aratás.

Magyarnak mindenha kedves ünnepe volt Péter-Pál napja, amikor sarióra érett a bazakalász kincses terhe.

De régen volt, hogy a születő napsugár mosolygása ébresztette a dolgozó aratókat, kik vig dalokkal búcsúztak tőle, mikor alkotásuk arany biborpalástba öltözve néhány órára távoztak tőlünk.

Régen volt, talán nem is volt ki, emlékszik még rá? Nem duplán, tiz — hússzorosan számítanak a háborús évek, ha felszaporodnak, — fájdalom, mely lelkünket nyomja, ráfeküdt emlékeztetnkre is. Tamasunk a jövő, a jövőbe vetett remény, mely túlszéli a jelen sivárságán és nem az összehasonlításra készlet, délibábnak tetsző mult.

De mégis! Bármily fájdalmas a visszaemlékezés, mégis kérdezzük: hogy is volt? Gazdák és munkások kaszáltak, nyomtattak, takarítottak verejtékező. Kemény, nehéz munka volt, de földazeretében nevelt magyar szívesen végezte és nem volt nagyobb öröme, mint betakarítani az ételt. Akkor még ennek az országnak a sorsa Isten és a földmivelő kezében volt.

Volt e annyi haszna a legokosabb parlamenti beszédnek, a legbölcsebb intézkedésnek; volt-e akkora hatalma valami nagy urnak, mint amennyi bölcs, hatalomforrás bugyogott a jó termésből? A gazda jóléte alapozta meg a nemzet jólétét, hatalmát. A gazdáé volt, amit keserves kintdús, aggódo reménykedés, örvendő megnyugvással fedél alá tudott hozni. Ké ma? Tán jobb,

ha nem is gondolunk erre. Kevés érdeskező férfi arat ma; több a munkában, gondban elcsigázott nő — de legtöbbet arat mégis a Halál.

Nem hallatszik dal, csak zokogás és panasz. Irigy panaszokdása a szűkölködő szomszédnak, hogy könyekkel áztatott kalászköböl miért nem adunk neki többet, egyre többet.

Most adták ki nálunk az ugynevezett természetrendeletet. Szent igaz, hogy intézkedési szükségességek. Hadi érdekek kívánja, hogy itakarékoskodjunk, hadi érdekek, hogy szövetéségeink se éhezzenek. Csak összes erőnk egyesítésével és latbavetésével akadályozhatjuk meg, hogy ellenségeink győzedelmeskedjenek felettünk. Egyet azonban mégsem szabad elfelejteni: az élelmiszerek nagy részét mi adjuk azoknak, akik velünk egy sorban küzdenek a létért. Nem lehet követelni, hogy befogják a nyomtató ló száját, hogy éppen mi, akik adjuk a kenyeret, éhezünk. Mert ez is csak ellenkezik tán a hadiérdekkel!

Emberektől igazságot kérünk, hogy maradjon nekünk is valami a magunkból. Istenfől pedig, hogy teljében a miénk maradjon a jövő évi termés és mint a régi, aranyos időkben meg ne halhassuk az aratók vig danáját!

Ha a rend ismét helyreáll . . .

és a világ ismét észretér, akkor a legjobb viszonyok fognak uralkodni, melyek valamennyiünknek a tartós és szívélyes barátságot fogják biztosítani.

Ezt az aranyigazságot Wilson mondta az öt meglátogató mexikói újságíróknak.

Nemde, szépen beszél? Élvezet hallgatni, különösen, ha hangsulyozza, hogy milyen őszinte.

Hanem hát, hogy a rend nem áll helyre és nem áll be az a boldog állapot, amelyről kenetteljesen beszél, abban tán neki is van némi része. Mert mégsem egészen bizonyos, nem állott e volna már régen helyre a rend, ha egész Amerikából nem csinál elnöke egy nagy municiógyárat és nem tervez szunorony sétát Európába. Az amerikai ágyuk és szunoronyok pedig nemcsak ellenünk, hanem ellenségeink, sőt az összes európai nemzetek ellen fordulnak; nemcsak pusztítani, de amit a pusztulástól megmenteni lehet, azt gyengíteni akarják, el akarják sorvasztani egész Európát, hogy erőtlő duzzadó Amerika diadalmaszkodhassék felette.

Ha a rend ismét helyreáll! . . . azzal a nem sokat erő tapasztalattal lesz gazdagabb a világ, hogy tévedt Wilsonban, akiben csak kathédربولcsét vélt látni, de tényleg csak pusztító művének elpalástolására használta finom doktrínáit. Pusztítani, hogy a romokból világalumlat harcásonjon Amerikának. Ezt a szándékot sokat több gyarorlatlanul igarkodik megvalósítani Wilson, mint egy professzortól feltételezni lehetne.

Történelmi tankönyvekből tanulhatnának fiaink már erről a háborúról, ha az amerikai ego zmus nem hosszabbította volna meg. Hiszen Amerika ma az antánt háborus kedvenc egyetlen élesítője és ha a háboru nem volna annyira lelkelen, azt lehetne mondani, hogy csak Amerika tartja benne a lelket, mert az amerikai segítségbe vetett hit ugyszólván egyellen aktívuma ellenségeink-

Egy vasárnap története . . . .

(Naplőjegyzetek.)

Irtá: Kelemen Ferenc.

Napfényes ragyogással ébredt a vasárnap reggel. A mosolygó fényözön biztató kedvességgel ömlött el a friss zöld lombokba takart fákon, melyek között, mint a dudoló Természet ismerő halkan melódiája, úgy osont végig a fátyoltestű tavaszi szellő. Hogy valóban ilyen sejtelmesen szép volt ez a vasárnap reggel, vagy csak lelkek, mélyén ébredő ünnepi hangulat suggestiv ereje varázsolta azzá, az nehezen eldönthető. Tény az, hogy a lélek nem mindig egyformán fogékony a Természet pazar szépségeivel szemben s mindenki tapasztalhatta saját magán, hogy ugyanaz a kedves kép naponként, óránként, úgy amint a hangulat változik, más más ragyogásban áll előttünk s hogy az ünnepi csendben, pihenésben ébredő vasárnap bűvös hangulata játékonan befolyásolja fogékonyágunkat a természetes szépségeivel szemben.

A kereső fenyők a lágyan ringó szellőtől jobbra-balra hajladoztak, mint zeneszó mellett a szerelmes ifjú. A gondatlan, fürgő madárkák pedig cseregeve dalogattak a kristálytisza légben, mint pajkos, jókedvű gyerekek a majálison.

Ez a bűvőserűjő vasárnap hangulat tőlen-ségre kényszerítette a rájvonulat hős lakóit is. Egyetlen lövés sem esett. Az ágyuk, mint ércből faragott sárkányok, lustán heverték helyükön s

szinte öntudatosan sőtötték acélnyakukat a pazarló naptól, melynek gyönyörű sugarai, mint aranynyilcskák, szökkenek vissza a sima ércsőről . . . .

Diadalmasan, mint egy győzelmes hadvezér, erejének, hatalmának megszedítő öntudatával robbogott előre égi pályáján a Nap, mely most, hogy egyre közelebb kerül a zenithez, már-már kissé kellemetlen bőkezűséggel ontotta kegyeit a Földnek, mely mint valami szerelmes lovag, túlradó boldogsággal keringett nagylelkű szerelme körül . . . .

A zöld lombokkal takart völgyben pihenő falura is rászállt az ünnepi bűvös ereje. A hétköznapi megszokott bántó kiabálása, a szakadatlan kocsizörej s a házak megett elterülő földekben dolgozó munkások zaja megszűnt s az egész rendetlen házokaságra valami jóleső harmónia terült el, mintha a Természet felséges lelke megihlette volna a mindennapi lét harcában elfáradt falut!

Az egyetlen, szeszélyesen kanyargó kavicsos uton, mely több helyen irgalmatlan kegyetlenséggel gázolt át a szegényvízű Posiensankán, tarka ünnepi ruhába bújt ruthén asszonyok, lányok iparkodtak a domboldaton fekvő faházás templomba, melyet az újltre ébredt falombok úgy körülfogtak lágy karjukkal, mint a rajongó gyermekek az édes anyjukat. A dúslevél fák zöld hátterében ezek a kiabálóan piros kendőbe, szoknyákba bújított ósaszonynepek úgy festettek, mint harmonikus zöld mezőkön a bántószintű pipacsok, melyek úgy megzavarják a nemes színharmoniót, mint a kutyagatás az éjszaka poézisát. Lássú nehézkes lép-

tekkel, a folytonos munkában elfáradt izmok minden rugékonysága nélkül ballagnak a templom felé, melynek deszkafala körül már sűrű tömegben gyülekeznek az imára éhes emberek. S mintha a korhad deszkafalokon át az Istenerejű oltár bűvös varázsa az egész falun át szétterült volna, olyan megható, olyan ünnepi hangulat lehetete ömlik szét a befutólt tetejű házak felett . . . .

A lélek ünnepi érzésének és a természet é vasárnap pompájának felemelő harmonója úgy elbűnőli lelkemet, mint a bölcsőbe fektetett babát az altató dal.

* * *

Hatalmas robbanás ébredett fel ebből a színes, hangulatos merengésből.

Önkénytelen megrezzentem s a robbanás felé tekintettem.

A falú közepén, körülbelül a templom tájékán, mint valami ördögi tömjénfűst emelkedett az égbe egy nehéz gránát felcsapó, csunya füstje. Mint mikor a dühös forgószél örült táncában felkavarja az út porát vagy gonosz boszorkák mérgekeverő üstjéből haragosan felszáll a füst: olyan volt ez a csunya füstfelhő, mely percek múlva önönmagát tépte szét darabokra.

Még fel sem ocsudtam első izgalomból, amikor már újabb véstjósító sűrű s pillanatráz az egész falut megreszkettető robbanás volt hallható, melynek nyomán új hatalmas füstfelhő csapott fel az égbe.

Haragos gyűlölettel s az életosztón elmaradhatatlan remegésével rohantam a szomszédos

nek. Hogy ez az aktívum is értéktelen, azt nem akarják belátni ellenségeink, pedig ha józanul itélnek meg a tényeket, nem lehetne előttük titok, hogy a világkonfliktusnak részükre legkedvezőbb megoldása az volna, ha a háború döntés nélkül érne véget. De akkor meg hogyan érje el az antánt hadicéljait, amelyeknek alapfeltétele a központi hatalmak letiprása?

Há a rend ismét helyreáll... az antántnak most annyira hangos vezérérőfiai remüléssel fogják látni, amint már most kellene előre látniok, hogy nem lehet a háborúban résztvevők között egy sem, aki a végül megkötött békéből oly hasznot húzna, mely a vállalkozás iszonyatos költségeit csak félig — meddig is fedezné. A háború politikai és erkölcsi zárómérlege valamennyi háborúviselő ország részére épp oly kedvezőtlen lesz, mint az anyagi, mert nem létezik ellenérték, mely a hozott áldozatokot és az elszenvedett kincset kiegyenlíthetné.

Há a rend ismét helyre áll... Wilson a markába fog nevetni — így reméli. Mert ez a rend nem lehet más, mint amerikai — úgy véli. Egyelőre azonban még úgy áll a dolog, hogy mi — már amilyen rossz tanítványai vagyunk a newyorki tanárnak — annyira ügyesen védjük nemcsak a magunk, hanem egész Európa érdekeit is.

Am csak büszkélkedjek Amerika abban a papírformában, hogy 1918-ban ideküldi sok millió katonát, bennünket még sem fog megingatni bizodalunkban, hogy mire ezek aprajánként az átkelésre készülhetnének, ideát már meglesz az a rend, amelyet az amerikai elnök a legjobb viszonyok, a tartós és szívélyes barátság alapjának tart.

Hadikölcsön-plakátok.

Ritka érdekességű új osztállyal gyarapodott vasárnap óta az a hadikiállítás, amelyet József főherceg a háború erdélyi kárvallottjai javára létesített a Margitszigeten. Sikerült ugyanis majdnem teljes számban összegyűjteni azokat a plakátokat, melyekkel a hadviselő államok polgáraikat hadikölcsön jegyzésére buzdítják. Ennek a gyűjteménynek — amint Popovics miniszter a megnyitó be-

szédében kifejtette — művészeti és művelődéstörténeti értéke is van, s meggyűgvasal látjuk, hogy még a világháború rettenetes zivatarában sem akad meg teljesen az európai kultúra fejlődése és hogy ennek a közös művelődésnek a mi rendkívül kemény próbára tett nemzetünk is számottevő tényezője maradt, az fog maradni a béke korszakában is.

De közvetlen és gyakorlati jelentősége is van a plakátkiállításnak, mert lehetetlen ellenségeink lökegyűjtő, minden áron győzni akaró erőfeszítését anélkül szemlélünk, hogy erős új ösztönzést ne érezzünk a sikeres versenyzésre, igaz ügyünk diadalra jutására. Lám, ellenségeink is tudják, hogy hadikölcsönök eredményétől mily nagy mértékben függ a háború kimenetele. Meg kell mutatnunk tehát, hogy a hadikölcsönjegyzésben is bírjuk a mértékzést s amint eddig nem lehetett, a háború végső szakában sem lesz módjukban pénzügyi téren ellensúlyozniuk a mi harctéri felsőbbségünket.

Eppen most folyik az aláírás a nyolcadik magyar hadikölcsönre. Hét alkalommal megértettük, hogy mit kíván tőlünk nemzetünk léteérdeke, becsülete, jövője; vajjon megelégedezhetünk-e nagy kötelességünkről éppen most, amikor pénzünk nagy bőséggel van, természetünkünk jobbakként, mint bármely háborús évben voltak s a nyugati és délnyugati csatamezőkön ragyogó fegyvertényekkel indult meg a végső leszámolás?

Ellenségeink plakátjairól a megsemmisítésünkre törő gyűlölet, hódítás- és boszúvágy harsog felénk, a mi hadikölcsönreklámainkat a Haza védelmére való méltóságos, de hajlíthatatlan elszántság inspirálta.

Lehetséges-e, hogy ama gonosz indulatok felkeltése nagyobb hatással járjon, miut a tisztá, nemes magyar hazaszeretetre való hivatkozás!

Ennek fényes jelét észlelhetjük most is az egész vonalon annak következtében, hogy Magyarország az egyetlen ország, mely újabb hadikölcsönnek árfolyamát a megelőző kibocsátással szemben magasabban állapítja meg, ami a magyar pénzügyi nem gondolt megszilárdulását s a magyar közönség bizal-

mának emelkedését eredményezte. Ezt mutatja a szép eredmény, amit a hadikölcsönjegyzés már eddig is felmutat.

A háború egyik legemlékezetesebb sikere, hogy a hadikölcsönkötvény a kistőköt az állam hitelezőjévé és ennek egyik legerősebb támaszává tette.

Gyűjtés

a hadirokkantak stb. s a hadiemlék javára.

Ujabb adományok folytak be a mult héten, amelyek annál értékesebbek, mert egyenesen a harctérről jöttek. Molnár Dezso altábornagy úr az izzó harci események közepette is nagyokú érdeklődést tud kelteni legendás honvédségének tisztikarában. Legújabbán a m. kir. 22. honvéd gyalogezred telt ki magáért 100870 K-ra rugó adományával. Festetics Jenő gróf úr is 1000 K-t adományozott gyűjtésünk javára. Apróbb jegyzések is történtek Heilig József úr ismételt fáradozására, melyek mellán és büszkém sorakoznak nagyobb adományaink mellé.

A befolyt adományok a következők:

M. kir. 22. honv. gy. ezred	1008 K 70 f.
gróf Festetics Jenő Zalaujár	1000 »
Treo Péter Csáktornya	100 »
Tolazzi Dániel	5 »
Horváth György	5 »
Czvetko Károly	2 »
Sztrahunya József	10 »
Lugarics János	5 »
Vampl Imre	2 »
Krizsán Ferenc	4 »
Sterbát Antalné	2 »
Mátyán Ilonka	2 »
Budai Hildegár	2 »
Stingl Istvánné	2 »
Stingl István	2 »
Vidacsics Péter	2 »
Premus Kati	1 »
Antoncsics Lőrinc	2 »
Istvanovics Katalin	2 »
Kopjár Sándor	4 »
Filipán Rezső	4 »

Összesen 2166 K 70 f.

Mult heti kimutatás 32923 K 11 f.

Főösszeg 35089 K 81 f.

dombra, melynek biztonságot nyújtó erdejéből lélekbenoszorulya figyelhettem a szegény falu bombázását...

És jöttek egymásután a nehéz, púszító gránátok... Tompa dőrej a távolban, egy bádogtelős torony tájékán, mint egy nagy dob tompa, zúgó dőreje s aztán lassú, majd szempillantásokként fokozódó süvítés, mint valami átkos tremola, melynek fortissimóját az ember mindig a feje fölött érzi s végül a földrengéshez hasonló robbanás, mely egy hat a táncoló idegszálakra, mint egy fel-pattant húr a zenei érzékenységi dobhártyára. S minden lövés után az örvényszerűen kanyargó füstfelhő, melynek elmosódó rongyai közül a Sátán gúnys arcát véltem látni...

Elszorult szívvel, fátyolos szemmel kísértem végig a pokoli játékok, melynek gránátkoncertjében milliók Sátánhad tombolta ki megsemmisítő lelte kéjes viharát. Még egy-egy robbanás, még egy-egy füstfelhő s aztán elkélt a vaseső, mely a gyönyörű tavaszi vasárnap biztató hangulatával megindult ünnepi csendjét úgy megzavarta, mint egy lakodalmi ünnepélyt a betolakodott bicskások véres veredése...

Testben — lélekben mélyen megrendülve vánszorogtam lefelé a lejtőn kis deszkalakásom felé, melyet a Jó Szellemeim imája csodálatosan megkímélt a púszító tüztől...

Alig hogy beléptem a keskeny ajtón, mely szobámba vezetett, a telefonhoz hívtak.

— A tartalékban lévő zászlóalj ma délután különféle versennyel egybekötött katonai népünnepélyt rendez s erre a zászlóalj minden tisztjét meghívja.

Egykedvűen, mint a halálraitélt a vigasztaló szót, fogadtam a meghívást, mert lektemen, mint a napsugaras nyári mezőn, a nyirkos, hideg őszi köd, még mindig ott áll a rettenetes pusztításnak nyomasztó, fájó érzése.

* * *

Délután 5 óra felé járt az idő. Felültem lovamra s elovagoltam a zászlóalj felé, mely egy hegyeljtőn épített baraktáborban pihent. Utam a megrongált falun át vezetett. A délelőtti lelketemelő ünnepi hangulatát, most nagy szerencsétlenségek nyomott csendje váltotta fel. A mosolygó ajkakat a suttogó csendes sóhajokkal kísért beszéd cserélte fel. S a napfényben ragyogó piros öltönyök mintha délelőtről délutánra teljesen megfakultak volna. Behunyt szemmel iparkodtam át a falun s mikor a szomszédos zöld réten megpillantottam a gondatlan, nyüzsgő mosolygó katonarcokat, úgy megkönnyebbültem, mint ki nehéz lidércnyomású álmából békés reggelre virrad...

Egy kettőre eltűntem a jökdévű katonák közt, kik irigyléreméltó gondtalansággal, gyermekes naivsággal készülődtek az érdekesnek ígérkező mulatságra.

Csak én, egyedül én nem tudtam felvidulni.

* * *

A tarka' zajos népünnepélyt közös tisztí vacsora követte. A nyugatra néző tisztalakások padlózott terraszán terített asztalok várták a jökdévű társaságot s egy négytagú vonós zenekar szentimentális bécsi dalainak sejtelmes hullámai ringtak az alkonyi légben. Frissen csapolt sör s izletos vacsora került az asztalokra, melyek jótékonyan befolyásolták a különben is derűs hangulatot...

A fáradt Nap időközben lefelé hajlott s bágyadt sugarai az égbolt nyugati részén uszálló nehé, kékes felhőkön keresztül csodás glóriát varázsoltak az esti pirban. Elhűvölve e szokatlan tünnemény lélekemelő fenségén, álomszerű merengéssel tekinttem e csodás kép felé...

* * *

A zene újabb nótába kezdett, a kedélyes, hangulatrangató dalok, mint gondatlan lepkék, szálltak szét az esti légbe, az asztalok közül vidám csevegés, boldog mosolygás... ott lent a völgyben, a szegény megnyomorított falu temetőjében pedig sirva sóhajtozó rnthelők ássák a sírokat, egyiket a másik után.

Megszenesedett. üszkös holttestek kerülnek beléjük, a nehéz gránátok végeztek velük e biztató napsugárral ébredt s szomorú, de fenségés glóriával bezáródott, fájó vasárnapon...

K Ü L Ö N F É L É K.

Még egy szó a kis ücsémhez.

Kis ücsém én most elmegyek,
Ne legyen könnyes az arcom
És gyermekszemed.

Majd írok neked mindennap egy

Rózsaszínű kis lapot,

Rajzolok rája dígot, magyart,

Sok, sok torzonbors alakot.

És szerkesztésben és ha

Szabadságra megjövök,

Együtt átnézzük, megnevetjük

A lovatlan Vöröserdőt.

Elmesélem, hogy merre jártam,

Szép vidék, jó nép között,

Hol nappal is fénylett hullócsillag

A fekete fejem felett.

Láttam sárkányt, amelyik tüzet fujt,

Csunya boszorkányt, szép királyleányt,

S láttalak téged is mellette — kiskirály gyanánt.

Bezerédy Lajos

honv. hadnagy.

— **Te Deum.** A csáktornyai áll. elemi népiskolában a tanév ünnepies bezárása június 22-én történt. A hálaadó istentisztelet után az értesítők, bizonyítványok és a magyarnyelvi jutalmak osztotak ki. Jutalomban részesültek: Meszarics Ferenc, Lajtmann Mariska, Vábecz János, Feisz Margit, Sraj Pál, Miczek István, Kolmanics Sándor, Grahovecz Lukács, Jánosics Mihály, Jambrek Szaniszló, Tosaj, Mihály Soltics Ferenc, Bolgár Pál, Troják Ilona, Terkács Juli, Nyirj Magda, Petek Fáni, Anhalt Erzsébet, Sraj Teréz, Pozsgai Antal, Villányi Kata, Micscin Antal, id. Magdalenics Mari, Prszlecz Mari, Huzján Mária, Pergár Ilona, Zadravec Anna és Polneux Józsa.

— **Nyilvános köszönet.** Festetics Jenő gróf úr ömértósága a csáktornyai rokkantak, özvegyek és árvák alapja s a Csáktornyan felállítandó hadi emlék javára 1000, a csáktornyai tűzoltóegyesület javára 50 K-t adakozott, mely adományokért hálás köszönetet mond a bizottság, illetőleg elnökség.

— **Óvodai vizsgálatok.** A csáktornyai óvodák régóta kiérdemelték a nagy tiszteletet, melyet hazafiás működésükkel a város társadalma részéről kiváltak. Ily sikereket arattak most vasárnap is a záróvizsgálatok alkalmával, melyek az óvodák ez évi vizsgálatát is a magyarság ünnepévé avatták. A kiváló eredményt nem is tennők szavá, mert a megszokottságánál fogva felesleges minden újból váio dicséret — ha egy tanügybarát fel nem keres soraival, melyekben a III. (pusztafai) óvoda vasárnapi vizsgájáról emlékezni meg. Miután mi is örvendünk a pusztafai óvónő szép vizsgájának, a levelet egész terjedelmében közöljük, mert igazán örvendetes, hogy a pusztafai lakosság rokonszerve és érdeklődése az elhanyagolt óvoda felé terelgett, ami elsősorban Luf Janka áll. óvónő kitartó szorgalmának és hazafiás buzgóságának kétségbevonhatatlan érdeme. A levél következően hangzik:

„Most vasárnap volt a felsőpusztafai óvodánk a záróünnepély. Igazán megható volt az, amit ott láttam a kis horvátjaink fiúk és lányok milyen gyönyörűen mondtak fel magyar verseket, milyen szépen játszottak, énekeltek magyarul. A valamivel idősebbek már milyen jól és szépen beszélnek magyarul. — Továbbá, ha Felsőpusztafán, Buzáson és Battyánban végig haladt az ember, a gyermekeknek eszükbe sem jutott köszönni; most minden egyes gyermek már mesziről hangosan köszön szintén magyarul: »Jónapot«, »alászolga« stb. Megjegyzem, hogy a

záróünnepélyen a kis gyermekek szülei majdnem teljes számban jelentek meg és meglátszott rajtuk, hogy a kis gyermekek haladásának igaz szívből örülnek.»

— **Közéletnyilvánítás.** A csáktornyai ker. nőegylet részére Gróf Festetics Jenő úr ömértósága 100 K. azaz száz koronát volt kegyes adományozni, amiért ez uton is hálás köszönetét fejezi ki — az elnökség.

— **Allandó mozi.** A Rákóczi-utcai allandó mozgóképszínházban ma (szombaton) A Tűz c. drámát adják 3 felvonásban. A dráma magyar vonatkozású darab s a magyar filmgyártás kiváló alkotása — Holnap (vasárnap) ugyancsak magyar szerző darabja kerül színre, »Radimilov Katalin« orosz életkép 4 felvonásban, Gorkij Maxim híres eredeti darabjának sikeres feldolgozásában. A két fődarabot érdekes kiegészítő műsor követi. — A mozi ezzel a két darabbal előadásait egy időre megszünteti. A legközelebbi előadást augusztus 15-ikére tűzi ki a mozgóképszínház.

— **Értesítő.** A csáktornyai áll. polg. fiú- és leányiskola hosszas kilakoltatása után ebben az évben karácsonykor végre saját épületébe visszaköltözhetett. A évi értesítő tanúsága szerint ennek következtében békésebb és eredményesebb munkát fejtettek ki a két iskola tanerői. A latin tanszéket azonban a háborús viszonyok miatt a miniszter megszüntette. A tanártestület és a tanulók sokoldalú és nagyarányú hazafias áldozatokat hoztak az év folyamán. Így a hőök sírjaira, a harcoló katonák karácsonyára, a Zita-otthon s az Orsz. anya- és csecsemővédő egyesület javára, az Oroszországból visszatérő hadifoglyok támogatására, a csáktornyai hadirokkantak segélyezésére és a hadi emlékoszlop felállítására összesen 4005 24 K-t adakoztak s a fiúk ezenkívül szederlevelet gyűjtöttek, a lányok pedig harisnyákat kötöttek küzdő hőseink részére. Befejezésül a VII. hadiközsönre mindkét iskola 99500 K-t jegyzett. A két polgári iskolával egybekötött internátusokban 80 leány és 44 fiú részesült felügyeletben s ellátásban. A tanártestület Patak Kálmán igazgató alatt 6 férfi és 5 női tanerőből állott; ezekenkívül 2 óraadó s négy hittanár is működött az intézetnél. A fiúiskolába 192, a leányiskolába 227 tanuló iratkozott be.

— **Tanárak és tanítók, mint a közéleti miniszter megbízottjai.** A közoktatásügyi miniszter rendeletet adott ki, amely szerinti a gabona átvévbizottságok ellenőrzésére az oktató személyzetet fogják kirendelni. A iskolák tanfőit, tanítónőit és az állami és községi felsőbb leány- községi és társulati, felső kereskedelmi iskolák tanfőit és tanárait az összes állami és községi gimnáziumok és reáliskolák világi tanárait, az állami, képző intézetek férfitanárait és tanfőit a közéleti miniszter mint miniszteri megbízottakat fogja igénybe venni.

— **A hadbavonult kisiparosok állami segélyezése.** A kereskedelmi miniszternek egy igen fontos és nagyjelentőségű leirata érkezett meg a soproni kereskedelmi és iparkamarához. A leiratban a miniszter segélyezni szándékozik a hazatérő kisiparosokat és kiskereskedőket, akik hadbavonulásuk folytán kénytelenek voltak üzemüket megszüntetni és üzletüket bezárni. A miniszter azt akarja, hogy ezek munkájukat a régi kerékvágásban újra megkezdhessék. Leiratában felszólítja a kereskedelmi és iparkamarát, hogy készítse el ezeknek a kisiparosoknak és kiskereskedőknek a névsorát. A keres-

kedelmi és iparkamara legkésőbb augusztus 15-ig köteles ezt a kimutatást a kereskedelmi miniszterhez fölterjeszteni, azért már most összeállításra lépett a közigazgatási bizottságokkal, a községi bizottságokkal, a községi és körjegyzőkkel, a járási főszolgabírókakkal és a polgármesterekkel a szóbanforgó kisiparosok és kiskereskedők pontos névsorának elkészítése végett.

— **Zalamegye újabb rekvirálása.** A kormány újabb rekvirálást rendelt el Zalavármegyére. Ugyanis elrendelte, hogy június havában 4208 darab marhát szolgáltatson be a vármegye. Ebből a csáktornyai járára 387, a perlakira 309 db. esik. A rekvirált marhákért 500 kilogrammon fölül ökörért kilonként 7, tehénért 6 80; 400 kilon fölül ökörért 6 20, tehénért 6; 350 kilon fölül ökörért 5 80, tehénért 5 60; 300 kilon fölül ökörért 5 30, tehénért 5 10; 300 kilon alul ökörért 4 80, tehénért 4 60 koronát fizetnek. Az újabb rekvirálásokról kifolyólag a kormány, megindult akció következtében azzal a tervvel foglalkozik, hogy aratás után újból életbelepteti a hústalan napokat, hogy ezzel a marhaállományt megmentse. A helyzet olyan, hogy két, sőt három hústalan nap elrendelésére lesz szükség.

— **Megölte a malom.** Muraszerdahelyen e hó 13-án szerencsétlenség történt. Pongrácz József 9 éves fiúcska, aki Jámor Ferenc muraszerdahelyi polgár gondviselésére volt bízva, a Mura partján lévő Kristofics András-féle malom mellett játszott. A malomban eközben vizsgálat volt s így a molnár is, mint érdekelt fél, a malomvizsgálat körül volt elfoglalva. Egyszer csak jajgatást hallanak, mert a kis fiu feje a malomkövet tartó tengely oszlopához szorult, amitől a fiu koponyarepedést szenvedett. A súlyosan sérült gyermek hosszú és kínos szenvedés után ötödnapra rá meghalt.

A »Vasárnapi Ujság« rendkívül érdekes képeket közöl: Zádor István oszakai rajrát, felvételeket a Chemin des Dames elfoglalásáról, a margitszigeti hadikilátásról, a sajtóhadiszállás képkiállításáról, Róna József szobrászmtvésztink műterméről, a budapesti tanfőgyűlésről stb. Szépirodalmi olvasmányok: Berkes Imre most meginduló pompás regénye, Radó Antal verse, Barcai Fehér Géza novellája, Bennet angol regénye, Farkas Zoltán képzőművészti cikke. Egyéb közlemények: Verses Pálné most letelepzett szobra s a rendes heti rovatok A »Vasárnapi Ujság« előfizetési ára negyedévre 10 korona. (Budapest, IV., Egyetem-u 4. sz.)

— **Motorhajtó anyag beszerzése.** A esépléshez szükséges motorhajtóanyagot a mezőgazdasági motortulajdonosok csakis a földmívelésügyi miniszterium XII — A. 2. Ügyosztályhoz bejelentett s a községi előjáróság által igazolt úrlapok után biztosíthatják. A kérelemben az illető neve; lakóhelye; a motor löereje; a benzin, kenőolaj mennyisége, valamint a gyár vagy cég neve feltüntetendő. A benzin és benzol csakis az ily módon kiadott beszerzési engedély alapján szerzhető be. A gazdák a hordókat kiürítés után a céghez sürgősen visszaszállítani tartoznak a rendelet értelmében.

— **Népesedési statisztika.** Születtek: Gavezsz György, Seyfried Olivér, Soltics György, Srágy György, Csetke Margit, Becsai János. — Meghaltak: Kuhnecz Ferenc (3 é), özv. Kercsmár Ferencné (59 é), özv. Zeller Sándorné (83 é), Marinovics Lajos (74 é), Svagel Mór (88 é), Stingl Ferenc (52 é), Kratics Lőrinc (37 é), Jut Katalin (1 é). — Házasságot kötöttek: Urszuly Antal és Magyarosy Rozália; Langer Eliás és Kántor Erzsébet

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržaja novinah, se imaju poslati na ime urednika v Csáktornya.

Izdateljstvo:

knjižara Strausz Sándora kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i povuštijivi list za pak
Izlazi svaki tjeden jedenkrat i to: svaku nedelju.

Pređiatna cina je:

Na celo leto . . . . K 20—

Na pol leta . . . . 10—

Na četvert leta . . . 5—

Pojedini broji koštaju 40 fill

Obznane se pošle pogodbu i ku računaju.

Odgovorni urednik:

ZRINYI KÁROLY.

Glavni urednik:

MARGITAI JÓZSEF.

Izdatelj i vlasnik:

STRAUSZ SANDOR.

Suradnik:

SRAY FERENCZ.

Velike navale proti taljanu.

Petjezer štukov smo potrebuvali proti taljanskih dekungov. - Od 15-ga do 20-ga júníuša smo više kak 40 jezer taljanov polovili, 120 štukov odzeli i 46 replanov postreljali. - Naš kralj je takaj na taljanskom bojnem polju bil. - Na francuzkom bojnem polju su menjše bitke bile. - Poldrugi million stanovnikov mora se izseliti iz Pariža, ar se nemška vojska približuje. - Beč varašu je Budapešta 50 vagonov melje poslala na pomoč.

Kak stojimo na bojnem polju?

(M. J.) Pisali smo v zadnjem broju naših novin, i to med najnoveseimi glasi, da se je naša velika ofenziva, tojest navala na taljanskom frontu počela. Vezda su vre širsi glasi došli iz toga bojnog polja i od te navale, od koje budemo v sljedećem redi našim čitateljem pisali:

Velika navala naša proti taljanskoj vojski se je 15 ga júníuša v više mestih počela. Rano jutro su počeli naši štuki pokati s takvom silom, da su taljanske drot-nate plote i zaidane dekunge za nekoliko vr rezdrli. Za tem pak su se naši šeregi v šurm pustili i pod obrambom štukov s bajonetami vdrli na neprijatelje, koje su okolo poldneva vre preoladali i od njih više kak 10 jezer zarobljenikov odzeli.

1. Generala Borooviča vojska je kre potoka Piave v dvé mestih vdrila na neprijatelje i v više mestih na drugu stran prek potoka dospela.

2. Vojska generala Wurma je pri San Dona zvanom mestu i pri željezničkoj prugi Oderzo Trevizo zvanaj prevzeli taljanske dekunge.

3. Vojska nadhercega Józsefa je pri Montello zvanom mestu zavzela taljanske tvrdjave.

Drugi den su naši vre 16 jezer neprijateljskih zarobljenikov v rukaj imeli i to: najviše taljanov, ali bilo je med njimi i francuzov i englezov.

Prvi i drugi den odzete dekunge nesu mogli naši šeregi sve zadržati, ar su se neprijatelji s velikom silom v proti navalu pustili i to s srećom. Ipak taljani najviše od njih odzetih mestah nesu mogli nazaj dobiti.

Medtem v drugih mestah Mikša kraljevskoga nadhercega čete su od neprijatelja odzeli Dosso Alto zvano mesto, a pri Adammello zvanaj okolici prevzeli su naši Kornidi Saverno zvano mesto, gde su 100 zarobljenikov polovili i 3 štukov odzeli.

Treći den navale su naši opet nazaj

dobili od njih odzeta nekoja mesta i k tomu još v drugih mestih napredovali. Ov den, tojest 17-ga júníuša je naša vojska vre 30 jezer taljanskih, med njimi francuzkih i englezkih zarobljenikov i ober 120 štukov v rukah imeli. Broj odzetih mašinastih puškah još nije znati bilo.

Iz Švajcarske su došli glasi, da su naši v ovih navalah petjezer štukov potrebuvali koji su čeli den grmeli.

Četrći den (18 ga júníuša) je vojska generala Borooviča do kanala Fosetta zvane dospela i otdirala od onud neprijatelje.

Józsefa kraljevskoga nadhercega vojska pak je pri Sorillo zvanom mestu predrla v više mestih taljansku liniju. Broj zarobljenikov se je povekšal.

Ma Treviso, Bassano, Schio i Asolo zvane varaše su iz naših štukov streljali i v hižah velike strabe zrokuvali. Naši šeregi bez počinka navaljuju na taljane, tak da jim nedaju tuliko mira, da bi se mogli počinuti.

Peti i šesti den (19 ga i 20 ga júníuša) su taljani počeli navalu na naše šerege. Šestput su šurmali, ali naši su se tak držali, da su se taljani nazaj morali potegnuti s predtími glavami. Kajti taljanom neide dobro, iz francuzkog fronta su jim pomoč poslali. Taljani su 20 ga júníuša pri Montello zvanom mestu pri jedacj, dva kilometrov širokoj liniji osem regimentov na jedenput v oženj poslali, ali naši šeregi niti jeden korak jim nisu nazaj dali. Ovdí se je osobito debrecenski 39 i regiment izkazal, koj je sam 2000 taljanov vlovil. Ov den je 3200 taljanskih zarobljenikov v naših rukah došlo. Broj taljanskih zarobljenikov se povekšava. Do 20-ga júníuša je broj taljanskih zarobljenikov 40 jezer. Postreljanih replanov je od 15 ga do 20-ga júníuša 46.

Njegovo Veličanstvo kralj Karoly je takaj na taljanskom bojnem polju. Kralj je pogledal na frontu svoje šerege i s vodjama spravišće držal.

Na francuzkom bojnem polju su boji prvih dnevoj prošlog tijeđna malo slabeši

postali, ali na koncu tijeđna su opet jakši bili. Francuzi su počeli proti navalu na nemške šerege pri Šato—Thirriju, ali su biti bili.

Kajti francuzom zlo ide, ar su nemei približuju prama Parižu, počelo se je izpraznivanje glavnog varaša. Poldrugi million stanovnikov mora ostaviti Pariža. Svi starci i deca moraju ođiti iz varaše. Samo oni ostanaju tam, koji kakvoga posta imaju, kakti činovníci, trgovci, težaki i meštři. Vlada bude takaj tam ostala, dok bude mogla tam ostati.

Vu Beču su prošli tijeđna veliki nemei bili zbog toga, ar je vlada porcije svakdašnjega kruha (melu) na polovicu doli pretisnuti morala, drugač Beč do nove žetve nebi imel dosta živiža, pak bi stanovniki bez kruha ostali. Buna se je vtisila, ar je Nemška Beču hitro jezero vagonov zrnja poslala. Iz Magjarske su pak dosta kalampéra, mašču, salamiju, sada i rogatu marhu za klati poslali bećancem, koji bi gladuvali, ako nebi pomoč dobili.

Načelnik varaše Beča je moleći list pisal načelniku Budapešte, da bi budapeštansko stanovništvo na pomoč se zurilo gladujućemu Beču. Budapeštanski varaski načelnik je zamolil stanovništvo našega glavnoga varaša, da bi se svaki iz svoje na njega pripadajuće porcije melja za jeden den v júníušu i jeden den v julišu odrekel, kojega kruha, ili melju bi bećancem poslali. Stanovništvo budapeštansko je na poziv gradskog načelnika odmah privoljilo, da bude bećancem dal jeden den v júníušu i jeden den v julišu na njega pripadajućega kruha ili melju. To izbije svega skupa 50 vagonov. Budapeštansko gradsko poglavarstvo je iz ovoga dara 25 vagonov melje 22 ga júníuša odmah Beču poslalo, za kaj se je bečko gradsko poglavarstvo v ime tradajućeg stanovništva lepo zahvaljilo. Magjarska bude bećancem izvun melje još pevtrelje poslala. Žetva se približuje. Za nekoliko dnevoj budu vre sveposud želi. V vno-gih mestih Magjarske su vre ječmen i hrč pred jednim tijeđnu počeli žeti. Zato, hvalja

Bogu, budemo opet imeli dosta za jesti, pak k tomu bumo mogli i drugim susedom koji neimaju tuliko oranice kak naš blazeni orsag. Ako pak budemo mi i naši susedi: Austrija i Nemska dosta za jesti imeli, onda se niti na dalje nebudemo bojali naših neprijateljov, koji su jalni, da više imamo za jesti, kak oni.

Naša vlada se je opet k narodu obrnula zbog taborskih stroškov. Ako hoćemo da bude taboru brže kraj, moramo se vladi na pomoć žuriti s penezi. Naši neprijatelji tak spekuliraju, da budu nas s tem preobladali, da budu nam menjkali stroški za tabor. Do vezda smo jim pokazali da su oni zločesto računali, ar smo sami tuliko peneze na posudu mogli dati orsagu, kuliko smo za tabor potrebuvali. Narod bude i nadalje pokazal, da se neda nadvladati od neprijatelje, pak bude opet na posudbu dal potrebuće novce. Koj ima, naj da! Blijsu spar-kassu itak nemre nigdo najti, kak je orsačka kassa, niti vekše interese nigdo nemre platiti, kak orsačka kassa. Zato opet velimo: koj peneze ima, naj da orsagu na porgu!

Vu Budapesti su vu željeznickih fabrikah 21-ga juniusa težaki ostavili delo i strajkuvali, da jim plaću poveksaju. Gđa je izposlano vojničtvo reda hotelo med njimi napraviti, težaki su fajale željezja hitali na vojnike, oranili jih i med njimi takaj njihovoga zapovednika, jednoga majora. Na to su se vojniki branili i na zapoved majora svoje puške potrebuvali. Na licu mesta je 4 težakov mrtvih ostalo, 5 težakov je težko, 17 lahko oranjenih. Iztraga se vodi, gdo je kriv, da se je začetvo fabrike pobunilo.

Svi oni, koji vezda, nemire delaju, zločesto misliju. Vu vezdašnjih vremenih, gđa se na bojnom polju za obstanak domovine i za slobodu naroda vojuje i krv toči, nebi smel nigdo pozabiti, kaj je prama svojoj domovini dužen. Žalostno je, da ima i takvih koji vu vezdašnjem vremenu mešarije delaju! Takvi nesu pravi niti pak dobri domorodci.

Nova odredba od letošnjega zrnja.

Četiri let je već tomu, da se je svētni boj počel. Došli su petiput lētni dani, bez toga, da bi tak težko čekajući mir nastal. Denes se već nišči tomu ne čudi, da korman presiljeni je svoju ruku na zrnje deti i nedopusti, da bi svaki tak s njim baratuval, kak bi sam štel. Nėje treba nikomu veliku tolnačiti, ali je tak dobro ili nē. Ako nebi tak bilo, kak korman odredjuje to, onda nebi mogli naše šerege na frontu hraniti, doma pak koji zrnje ne povaju, nebi niti svakdašnji kruh imeli. Ne velimo mi to ta je gospodaro veliko veselje to, da mu tak ruke svezeju, ali takodjer niti kormanu je nē veselje, da takve odredbe mora vun dati. Ali denes vu takvim vremenu živimo kad nišči nesme na to misliti, kak bi njemu lepše i vugodneše bilo, neg samo na to moramo gledati, kaj i kak je orsagu povolneše.

Za vezda je došla ova odredba od letošnjega zrnja, koja samo onda postigne svoj cilj, ako svaki gospodar ju pozna, zna, kaj sve vu njoj stoji i k tomu se ravna. Svrhoga spišemo našim gospodarom na kratkoma k čemo se moraju deržati i ravnati.

Zarašćeranje i mlat. Vu ime kormanske odredbe letošnje zrnje, tojest pšenica, zito, zob, ječmen i proza po celim orsagu je zarašćerano. To tuliko znaemuje da nišči nesme tak delati zrnjom, kak bi sam štel, neg samo tak, kak to vu odredbi stoji. Tak je odredjeno, da svaki gospodar kad je silje za to mora spazlivostjom požeti i za vremena zmlatiti. Kad se gospodar počne mlatiti i kuliko je na mlatil, mora občinskomu poglavarstvu prejaviti. Sve to pak se onda prejavi, kad je gazda svršil mlat, ako pak to od dva tjednov duže traja, onda svake dva tjedne mora javiti. Nij svaki si to zapamt, da nē samo oni moraju to prejaviti, koji s mašinom mlatiju, neg i oni koji sečpi mlatiju.

Vlastenik mašine, vu koji občini mlati,

na tjeđen jedenput i to vnedelo mora javiti. Svrho toga vlastenik mašine mora knjigu voditi, sve zrnje točno vagnuti i vu knjigu vpelati. Knjigu občinskomu poglavarstvu mora prekazati. To, da ali se sve točno vu knjigo vpela, nē samo občinski poglavari budo viziterali, neg i za to postavljeni ili imenuvani činovniki.

Tak govori odredba, da odmah kak zrnje iz slame vun dojde, zarašćerano je. To tuliko zlamenuje, da od ovoga vremena gospodar po maksimalni cēni mora prek dati zrnje, razmi se samo onu svotu, koja mu preostaja od njegve hižne i gospodarske potreboće. Svun ove potreboće nesme nikaj prodati, semleti, pohraniti, ili nekak drugač napraviti jerbo to je već orsačko.

Kak se bude zrnje prek zelo? Iz bog toga cilja, da se zrnje prek zeme i Haditermény Résvénytársaság družtvi prek da, vekša oblast vu svako občinu ili vu svako notsrjašiju jeden odbor je postavila. Vu ovim odboru nazočni su i odgospodarov poslani člani, koje ališpan imenuva i to najpredi takvi moraju ovu službu sveršavati, koji felmentēše imaju. Nėje treba nam to zoseb povēdati, da ovi člani nē su samo sbog toga, da od jedne strani gospodarje braniju, odruge strani pak odboru neprilike delaju, neg da paziju, ali odbor pravično dela tak za gospodare, kak i za orsag. Svun toga imenuval je ališpan vu odbor službenike, koji su već i vu prveh rekviracijah to si zaslužili. Odbor s vu ovih stoji iz jednoga prezeša, od ministieruma vun poslanoga činovnika i poslanika Haditermény Résvénytársasága i družih potrebnih osobah.

Odbora dužnost je paziti na želvu i na mlat, bripiti se mora, da tak vlastenik mašine, kak i pojedini gazdi zavremena prejaviju, kuliko su na mlatili, nazadnje s ovimi računa dobiju, prek njim daju kaj njih ide za hižno i gospodarsko potreboću, ostajuću svotu pak zarašćeraju kak šteri gospodar je

Tri želje.

(Pripovēdka.)

Negdi vu Erdélyu živel je jeden bogec. Nikaj nije imel na svētu, kak jednu staru ženu, pak poljeg toga svoju nevolju. Njegvi dobri selćani su ga izdržavali, da nije od glada poginul. I onu malu kolibicu vu kojem je na kraj sela stauoval, su mu dobri ljudi skup složili. Negda, negda je odišel naš bogec i vu susedna sela, da si s prošnjom malo penez spravi za meso, pak za dohan. S njim se je pripetilo ono, kaj budem vezda pripovēdal. Je li je istina, kaj se je s njim pripetilo, to neznam, niti ne verujem. Ali ipak budem pripovēdal tak, kak sem ja čul.

Vu jedoim grdim zimskim dnevu zel si je naš bogec, Peter batinu vu ruke, i torbu na se del, pak se je na put odpravil vu susedstvo ležeće selo, da tam malo bogčari. Žena je za njim kričala: Pazi Peter, da te nebi vuki pojeli! Naj se nikaj bojati! — veli on. S Bogom žena! S tem je vre koračil vu snegu. Negda, negda je postal, da se malo počine, za tem pak opet dalje išel.

Već se je videl turen cirkve onoga sela, kam je štel iti, gđa se je čul tulenje vukov. Peter se je preplašil.

— Za Boga! kaj bu iz mene, ako se sretem s vuki. Budu me požrli. Bog moj pomori mi!

Opet se je čul glas vukov, ali vezda vre iz daleka. Hvalja budi Bogu! Ipak živ ostanem, rekeli je vu sebi. Gđa je do bližnje šume došel, zgleđnuli je pred sobom jedna kolca, pred kojega je jeden mršavi osel bil pripreženi. Jeden stari židov ga bije s palicom ali osel se neče iz mesta genuti. Osel se napinja, stari židov zdigava kola, ali nemreju iz mesta.

Siromašen stari židov je prosil bogca, da bi mu pomogel kola iz snega vun potegnuti. Gđa je videl Peter staroga siromaškoga židova vu nevolji, mislil si je: to mu treba! — ar su si ovi dva vu neprijateljstvu bili zbog nekakve svadje.

— No Abraham! neče ti osel vleći, — reče Peter, stani i ti k oslu, onda bude vas dva, pak bu leži išlo.

— Prosim te, — veli stari židov, — naj se mi norca delati, nego mi pomori. Nigdar te nesem bantoval, nego si ti mene pak se ipak ti srdiš na mene. Čuješ Peter glas vukov. Ako mi nepomores, požereju me vuki s oslom skupa. Smituj se mi Peter! Kaj bu s mojom familijom, s trojom decom, ako me vuki pojeju. Bog bu te blagoslovil, ako mi pomoreš.

Bogec se jenčas premišljavai, onda pak počel rivati kola i tak su s njegovom pomoćjom vun potegnuli kola iz zapuha.

— Hvalja ti lepā dragi Peter, da si mi pomogel! — veli židov. Naj se srditi na me.

Za tem je židov prama domu, Peter pak prama bližnjemu selu išel.

Bolje nutri vu sumi je Peter malo videl, ar se je noć, približaval. Na jedenput čul je Peter strahoviten stropot, larmu, vikanje. Grmelo je i bliskalo. Nekakva čudnovita svetlos se je pokazala iz jednoga grma. Peter je mislil, da mu je zadnja vura došla. Trepetal je, kak topolov list. Na jedenput iz grma pred njega stane jedna lepā ženska peršona, koja ovak govori k Petru:

— Neboj se Peter! Ja sem šumska kraljica. Kaj si denes milostiven bil prama siromašnomu židovu, ja te hoćem nadariti. Želi si troje, tvoje želje budu se zpunile.

S tem je opet stropot, larma, vikanje postal, grmelo je i bliskalo, a lepū žensku peršonu već nije bilo videti.

Peter, bogec, da je prestala larma grmlenje i bliskanje, se je počel petati, je li je još živ. Živ je bil i vu beg se pustil od velikoga straha, da iz šume vuni zide. Potlam se je počel premišljavati, kaj bu si on željel.

Po drugom premišljanju si je dokon-

sve zmlatce odbor odmah mora s njim račun napraviti.

Koj neće s ovim računom zadovoljen, za petnaest danov ima juša apelirati kotarskomu sudcu.

Gde orsaga od dvajstipet metercentov menje ide, ili pak se naprè vidi, da gazda ne bude stèm pošteno gospodaril, dužnost je odboru zrnje odmah vu službeni magazin spraviti.

Odbor od računa gospodaru mora pripoznicu dati, koju gospodar dobro mora sraniti i čuvati.

Ako gospodar predi nuca zrnje, kak je odbor s njim računa napravil, to si dobro mora zapisati, jerbo to se mu mora vraćun zeti. S bog toga svaki naj pazi, kuliko predi ponuca, da nebi prestupil onu svotu, koja ga ide i poleg toga odbor mu nikaj nebi ostavil.

Rekvirèrali budo i onoga, koj s mašinom služi zrnje, koj na rès hodi, koj komenciju dobi i t. d.

Spravlanje zrnja vu magazin. Ovo leto prek zeto zrnje bez zamuda budo skup pobrali. Ako nebi odmah mogli zrnje prek zeti i vu magazin spraviti, onda gospodar mora nanjega paziti i ako to od mesec dana duže traja, onda zato se plaća dobi, ali ako je gospodar tomu zrok, onda on mora platiti sve stroške. Svrho toga svaki najspametneše onda napravi, ako taki na prvo rëc zrnje vu magazin spravi, kam mu je odredjeno.

Orsagu je bole, ali i gospodaru je në naškodu, ako se toga s kim predi rëši. Ako gospodar od dvajsti kilometrov dale mora pelati zrnje, ove kilometre na svaki način mu moraju platiti. Gospodar za prek zeto zrnje taki on dan gotove peneze dobi, štero zrnje kakvo maksimalno cènu ima. Maksimalna cèna pak je po metercentu: pšenica 60 Korun, žito, ječmen, zob i proza 52 korune, hajdina 150 korun. Razmi se samo onda, ako je zrnje čisto.

Na zob ravno tak se bude pazilo, kak

i na drugo zrnje, rezloga samo to bude, da jedna pollanješja odredba bude odredila, kuliko mora gospodar prek dati.

Nëje treba pozabiti, da letošnja rekviracija čisto drugač bude isla, kak je lanjsko leto. Lanjsko leto gospodar do jednoga vremena slobodno je prodal zrnje takvim, koji su dopušteenje imeli kupiti. Letos toga ne bude, jerbo niti jedan gospodar više nesme imeti, kak ga ide i to samo za svoju hižno i gospodarsko potrebu ponuca. Prodati nikaj nesme. Dakle, kaj mu od njegva potreboče više hodi, nesme semleti, pohraniti, prodati ili nekak drugač ponucati.

Kuliko zrnja ide gospodarara. Idemo najpredi gled, kaj bude on napravil, koj ne povra zrnje ili pak mu je në dosta zraslo za njegvo hižno i gospodarsko potrebu.

Koji ne povaju zrnje, one do desetoga juliša občinsko poglavarstvo mora popisati kojim pak je në dosta zraslo, one pak odbori zemeju vpisati. Svi ovi od Haditermény Résvénytársaság na občinsko doznačnicu dobiju zrnje ali samo do 1918-ga leta septembra 30-ga, ako Haditermény Résvénytársaság vu oni občini dosta zrnja ima. Kak se bude pollam kupovalo, to korman pollam bude odredil, Od poljodelca, dakle taki od gospodarara nišči pesme kupiti.

Koj neće poljodelavec, pak niti zrnje si ne bude kupil, on i letos od občinskoga poglavarstva bude dobavil melu.

Občinsko poglavarstvo mora popisati kuliko komu fali za gospodarstvene posle zrnje i to se posle zemeljskomu ministru koj bude se pobrinil da svaki gospodar za vremena bude svoju svotu dobi, kojega još ide. Kuliko slobodno zaderži gospodar za hižno i gospodarsko potrebu, to jedna pollanješja odredba bude odredila. To takaj budemo spisali.

Melin. Na gospodarstvo i za hižno potrebu ostavleno zrnje svaki gospodar ima pravo semleti. Niti jedan melin nesme drugač mleti, kak od občinskoga poglavarstva vun dano cedulo. Občinsko poglavs-

tvo pogledne ali ima pravo nešči tuliko mleti i ako ima pravo onda mu da cedulo koju mlinaru treba dati i tam ostaviti.

Svaki melin samo za mericu slobodno mele, za peneze niti jedan nesme. Od metercenta nesme niti jedan melin od deset procentov više zeti. Na prašenje od pšenice najdalje dva, od žita pak tri procente slobodno računa. Onu zrnje, koje melin zasluži neje smeti semleti ili prodati, neg mora se Haditermény Résvénytársaságu prek dati. Dakle niti jedan melin nešme s melom ili posejami terguvati.

Pokehdob lanjsko leto na domači melin su vnoji mleti, korman strogo je zabranil na domači melin mleti pšenicu, žito ili ječmena.

Odpremanje zrnja. To su i dovezda znali, da pšenicu, žito, ječmena, zob, prosu ili pak kakvo gud melo neje bilo smeti bez službenoga dopušteenja po mašini, ladji, automobilu ilo kolah drugam spravlati. Nova odredba sad na novoma tak odredjuje, da ove stvari niti shatara vun nišči drugi nesme pelati, kak Haditermény Résvénytársaság. Ako pak itak je nešči prisiljeni, da iz hatara vun pela zrnje, naprimer za seme ili za drugo potrebu, onda od občine mora prositi za dopušteenje. Ako pak k melino hoče zrnje pelati gospodar, onda dosta mu je oia cedula skojom k melinu ide.

Koj prestupi odredbu. Barem tak mislimo, da niti jedan spameten gospodar ne bude probal prestupiti odredbu, itak s pišemo, kak stroga je kaš ga. Najpredi do šest mesecov rešta i do dve jezero korun strofa dobi on, koj prestupi odredbu. K tomu pak ako je zrnjom gèšta žral s vun štrofa još vu penezi dvaput tuliko mora platiti, kak je hasna imel. Naprimer ako nešči pšenicu nebi prodal Haditermény Résvénytársaságu, neg nekomu drugomu i od toga jezero korun hasna bi imel, onda svun šest mesecov i dve jezero korun još dve jezero korun mu deneju na hrbet. Nadalje pak tak govori odredba, da onu zrnje ili mela sko-

čal, da bu njegva prva želja, da bi takvu mošnju imel, iz koje nigdar ne budu penezi menjkali. Druga želja mu je bila, da bi on i njegva žena opet tak mladi, lèpi, čvrsti i zdravi bili, kak su negda bili i da bi sto let živeli navèke vu miru. Tretja želja mu je bila, ako bi vumrli, da bi na drugom svètu vu nebo med dobre došli.

Jako se je raduval Peter, da si je tak dobre želje izmislil.

Gda je dimo došel, prvo delo mu je bilo, da je svojoj staroj ženi pripovèdal, kaj se je s njim pripetilo i koje su njegve tri želje. Ali stara baba ne, da bi se raduvala nego je počela ovak karati svojega muža.

— Ti bedak! Gdo bi veruval vu šumske kraljice, vu vile, vu copernice, kojih nema?!

Te nije sram?! Ti stari osel!

— Ali žena! — reče Peter srdito, — ako pak ti velim, da sem je tak pripetilo s menom, kak sem ti pripovèdal. Pri sebi sem bil i trezen sem bil, gda se se s šumskom kraljicom spominal. Naj me srditi, nego mi veruj! Taki ti dokazem, da je istina, kaj sem ti pripovèdal.

— No, da vidim! — veli žena.

— Naj bude! reče Peter. Jednu želju bum probal! Dvě mi i tak ostaneju, ako

bum jednu na probu del. Želim, da mi na stol dojde jedan meter dugi fini klobas!

Komaj je Peter te rëci izrekel, želja mu se izpunila, pak je na stolu ležal klobas. Bogec, Peter, pak njegva žena su začudjeno gledali i skorom da nesu nakla opali.

— Pak je za istino tak, kak si mi pripovèdal! — veli iz vun sebe stara žena.

— Vera, istina! — odgovori Peter srdito, — ali ti stara copernica, kajti mi nesi stela veruvati, vezda mi je prva želja fuč. Navèke puna mošnja je s Bogom!

Od srditosti s zdignjenimi rukami ide prama ženi, da ju zbije za to, ar ga je prisilila, da se prenagli s prvom željom. Ali žena se ročila, da naj ju nebantoje muž, im je vre sve prekesno. Bolje, da pojeju finoga klobasa.

Žena je rajnglu donesla, da klobasa nutri dene, pak izpeče. Dok se je klobas pekel, Peter si je premišljaval, koj bi mu druge dvě želje bile. Medtem se je klobas spekel i lepo duhu rezširaval vu sobici. Gladen Peter komaj je čekal, da vgriznuti more vu klobasa, I sirota stara baba je gladna bila, pak se žurila, da na stol dene rajnglu s klobasom. Ali vu naglosti se rajngla posmeknula, pak iz ruk opadne nakla.

Fini klobas je tam ležal na zemlji za-

mazan. Gda je to Peter videl strahovito se rezrdil.

— Ti stara nevaljanka! Ti copernica! Nemreš paziti! — veli Peter. — Ve je i klobasu kraj! Da bi ti k nosu prirasel!

Komaj da je Peter izrekel zadnju rëc, klobas se je zdignul i tam je visel prirašćeni k nosu stare ženske.

Bilo je vezda javkanje i kletva! Žena je zato javkala, ar je klobas k nosu bil prirašćen, Peter pak je zato klel, ar je fuč i njegovoj drugoj želji.

Stari bogec je skarnje vzel vu ruke, da odreže iz ženinoga nosa klobasa, ali to nikak nije išlo. Žena skorom da nije vumrla od sramote, srditosti i od boli.

Ali meter dugi klobas je tam visel na nosu.

Gda su vidli, da nikak nije moći po moći, onda je Peter na veliku prošnju svoje žene, prijel klobasa, pak je željel, da bi doli došel od ženinog nosa. Klobas je za istino pustil nos, pak vu Petrovoj ruki ostal. S tem je i tretja želja izpunjena bila, ali i konec je bil svim trëm željam.

Jenčas su se plakali obedva, Peter je k tomu još dvaput, triput pljusnul ženu, ali na zadnje nesu mogli drugo napraviti, nego da su pojeli klobasa.

jom je nešći na nekađ spekulerat, mora se odnjega zabadať vkráj zeti.

Od takvoga zrnja jedno peto stran on dobi, koj takvo stvar prejavi, drugo pak plezerani soldati dobiju na pomoć. Dakle on koj je vu ovim poslu kařtigani on još na radeř zrnje zgubi. Tak mora to biti vu ovim kervavim vremenu, svakoga dobro je treba kařtigati, koj po pravim putu ne hodi, pak nikomu se je ne smeti smiluvati koj proti orsagu zagreři vu ovim tužnim vremenu.

Ovu odredbu, koju je sad korman vun dal, svaki pošten clovek ju more prerazmeti i obderžati. Samo oni si budo glavu tri nadtem, koji prilike budo iskali, kak bi mogli prek zakona skočiti. Ako se najdeju takvi, vre se tak zežgeju, da jim dosta bude do smrti. Mi svakoga opominamo, naj pošten bude.

To si treba premisliti i preraćunati, ako ovu odredbu svaki bude obderžal i pomagat bude, da ju i drugi obderžiju, onda do druge žetve nebude više rekviracije. Tomu pak se svaki more veseliti ravno tak on, koj pova zrnje, kak i on koj ne pova. Koj pak nebude posluhnut naše navuke, on si naj premisli, da još i njegvi vnuki se budo morali sramuvati s bog toga, da jim je dedek vu ovim kervavim vremenu vkanił orsaga za jedno par korun na kojih ga itak ně božjega blagoslova.

KAJ JE NOVOGA?

Život junaka.

Hvaljen budi Jezuř i Marija mila,
Odkud svaki clovek milost zadobiva.

Prvlje, nego vam ja par redov napišem,
Zemem si rubćeka, pak si oči zbrišem.

Sunce mi je zišlo, po temneta noćka,
Pitam tebe draga, gde si bila snoćka?

Ćekala sam tebe pred tvojimi vratii,
Duže nesam mogla od žalosti stati.

Prešlo je vre dvanajst vure opolnoći.
Poglej golub kakve su mi suzne oči.

Suzne su mi dragi moje črne oči,
Kada s tobom rećku govorit ně moći.

Zadnjić nesmo mogli rećku govoriti,
Susnimi očima moral sam odoviti,

Hodi draga s menom vu tuđe orsage,
Kaj buř barem vidla, gde me smrt dostigne.

Sadi mi na grobek sve řile ružice,
I pusti na grobek te žuhke suzice.

To ti bude draga za navěk znamenje,
Na mojem grobeku teško je kamenje.

Grobeka bu brasla travica zelena,
Na njoj rezvijala se ruža ćerlena.

Grobek moj ti bude kre borovog drěva,
Ka mi hlada daje kada sunce sija.

Skrije mi se sunce ćrez velko planinu,
Više nebun videl svoju domovinu.

Žišel je vre mesec zvězdice bleskaju.
Po toj gusťoj řumi verno mi svetiju.

Iščem te ja draga tijađ do pol noći,
Ali stobom v řumi ziti se ně moći.

Ah! izdehnem si ja do srce globljina,
Moram iti do sve večne domovine.

Vu Pilzenu,

Filipics Tamás
vojnik iz Perlaka.

— **Zgoreti melin.** V Nyitri je Sási zvani melin zgoreł, iz celoga stanja su samo stěne ostale. Vu ognju je i Tatgyik Mikloř melinski težak zgoreł, jeden drugi težak pak je teške goreće rane trpel. Kvar je dvesto-jezer korun.

— **Sjedinjenje.** Bessarabia hoće se s Ukrajinom sjediniti. Ukrajinćani zahtevaju da Rumunjska vojska nek odmah ide nazad v Romuniju.

— **Nemške podvodne ladje** već pred amerikanskom obalom stojiju. Od majuša 25-ga su nemci 15 amerikanske ladje potopili.

— **Pristanište Nevyorka su zaprli.** Amerikanćani su pristanište Newyorka zarad nemskih podvodnih ladja zaprli, tolikajše i pristaništa Boston, Filadelfia varasa su zaprli.

— **Samoubojni redar.** Barta Maté 332 brojni redar se je v Budapeštu v jednom cintoru na grobu njegve žene v prese strelil. Branitelji su ga v špital spravili.

— **Vmorjeni zarobljenik.** V Rezsőháza zvanój obćini je vdovica Tarillion Ferenc, jedna 36 lét stara bogata žena s motikom Hajtsu Niszter 45 lét staroga ruskoga zarobljenika zatukla, koj je pri bogati ženi služil. Žena je mrtvo tělo v Tiszu hitila. Žandari su zenu vhitili.

— **Težaki dobiju duhana!** Magjarski financminister je za težake gospodarstvah ćeterdeset milliun paklecov duhana van dal. Duhana budu gospodarstvena družtva rezdelila, i to: juniuša 15-ga, augustuša 1-ga i septembra 1-ga. Dakle naprě ř pipom!

— **Na fiantriaiskim bojnom polju** su vetomane nemci tri jezer i tristo englezke mrtve zakopali. Ovi mrtvi su još iz lanskikh bitkah ležali na bojnom polju, jer engleži ně su je mogli v zemlju spraviti.

— **Jeden tjedni raćun.** Nemci su pod jednim tjednom v novój ofenzivi 3 jezer kvadrat kilometer velikoga okoliša osvojili. Više kak dvesto mestov su nemcom vu ruke dořla. Od stanovnikah je samo jeden del nazad ostal, drugi pak su ostali svoj stan i pobėgi su preko Marne vode.

— **Zeljeznićka nesreća vu Somo-gyu.** Vetomane se je na Beleg zvanój staciji jeden lastzug skupa stresnul s jednim drugim lastzugom tri vagoni su se zdrobili. Bilo je sedem mrtvih i ćetirinajř oranjenih izmed soldata.

— **Najćifrařti korman.** Iz Petrograda javiju, da vu kaukazuřkim Tauropolu, gde su novoga kormana izbirali, jeden minister je jedna 16 lét stara řkolskadėvojka; minister nutrařnjih poslov niti pisati niti ćitati nezna.

— **Na francuzkim bojnom polju** su nemci od neprijatelja od marcuša 21 ga — do juniuša 1 ga 175 jezer zarobljenikov vlovili i već kak 2 jezer řtukov zaplienili i izvan toga već jezer mařinaste puške, soldaćku opravu municiju od njih vzeli.

— **Zgaził ga je cug.** V Budapešti pred jednom fabrikom je jeden osobni cug Kovacs Jožef težaka zgaził, koj je odmah vumrl.

— **Smrtno zgazenje.** V Budapešti na jednim piacu je kola foringaša Toth Pavla jeden šest—sedem lét stari dećec dořel, koga su teška kola zgazila i njemu levu ruku odrezala. Branitelji su hoteli dećka v

špital spraviti, ali nesrećno deće je puteva vumrl.

— **Hercegrprimařev dar.** Dr. Csernoch Janoř hercegrprimař je Regnum Marianum družtvi stojezer korun daroval.

— **Kralj na talijanskom frontu.** Karoly magjarski kralj je majuša 2-ga s Arz generalom, Cramon pruski majorom i l s drugimii officiri na talijanski front putoval, gde se je dva dana sadržaval. Na frontu pohodil je one ćete, koje v bitki stojiju. Majuša 3-ga pohodil je i kanonėre. Popoldan se je nazad putoval v Beć, kam je v nedelju jutro dolaził.

— **Vhitjeni lupeži.** V Budapešti su nekoji detektivi jednu veliku bandu lupezov vlovili, koja banda je već kroz jedno leto na više mestah veliko lupežtvo ćinila. Ustanovili su detektivi, da je banda već kak ćetristojezer korun vrednosti stvaru pokrala i iz lupežtva živila. Banda je iz devet ćlanov řtala. Redarstvo je celo družtvo vhitilo.

— **Lupeži vu kriptah.** Vu kolozvarskom cintoru vetomane su nepoznati ćinitelji jednu noć razbili kriptu Teleyk Laslo i Beldy Akoř groća. Razbili su rake i van zeli mrtva tela. Brćčas su dragulje iskali. Redarstvo išće lupeže.

— **Szuchomlinov — dvornik.** Iz Ruskoga javiju, da Szuchomlinov negdařnji minister vojnih posla, koga su slobodno pustili, i koj je negda millionar bil, dakle jako bogat clovek, vezda bez imanja je vu jednoj bolševićkoj kancelariji kakti portir. Sbog toga, kaj je već stari clovek, nije mogel drugo službu najti. Njegva žena je vu Petrogradu pri jednom moziju, gde cedule prodaju.

— **Nova ofenziva.** Matin zvane francuzke novine pišeju, da na francuzkim bojnom polju budu nemci ćetrću ofenzivu poćeli, i to brćčas proti Pikardiu.

— **Omsk mesta su osvojili.** Iz Moskve javiju, da su ćeh slovaki s kozakami i kirgizemi Omska osvojili i ruskim ćetam teške zgubiće zrokuvali.

— **Kratke novosti.** Antant, tojest naši neprijatelji su vu zadnjim tri mesecu jeden milliun vojnikov zgubili. — Amerika je do vezda 8 jezer 175 mrtvaca, oranjenika i iznikjene zgubila. — Jedna nemška podvodna ladja je jednu Santa Anna zvanu talijansku ladju, koja je vojniko i težake vozila iz Biserte v Maltu, juniuša 11-ga v zoru s torpedom potopila. Iz 2 jezer 150 personah su 153 iz vode vun vlekli.

— **Zeljeznica pod Gibraltarom.** Iz Madrida javiju, da je spanjolski kralj punomoć dal Rubio Marjano zvanom spanjolskom inželeru, da nek tunela zidje sa zeljeznicu pod Gibraltarom prek v Afriku. Iz Afrike bude zeljeznica pri Tarifi stupila v tunel.

— **Kraljev dar.** Njegovo Velićanstvo Károly magjarski kralj je pogorelcem Mezőcsát obćine dvejjezer korun daroval.

— **Negdařnji car v Moskvi.** Iz Stockholma javiju, da se je od Siberie do Moskve telegrafov drot pretreğel. Izvan toga su negdařnjega ruskoga cara s njegovom familijom v Moskvu odpremali jer vu Jekaterinburgu, gde je do vezda ćela carska familija bila, je njim jako pogibeljno bilo dalje stanuvati, jer su se okolo njih ruski kozaki i ćeske ćete zbunile.